

Психологічні особливості девіантної поведінки засуджених чоловіків

Халамендик А.С., курсант психологічного факультету ІКВС

Науковий керівник: кандидат психологічних наук Левенець А.Є.

Виникнення девіантної поведінки особистості відбувається під впливом соціально-економічних, морально-психологічних та інших чинників. Серед цих чинників у наш час слід особливо відзначити посилення соціального розшарування суспільства, невідповідність соціальних інститутів до забезпечення успішної соціалізації особистості в умовах трансформації суспільства, дефіцит засобів і технологій розвитку соціальних служб, орієнтованих на створення умов для самореалізації кожної людини, недостатньо високий рівень психологічної компетентності більшості населення, у тому числі тих фахівців, які покликані надавати допомогу особистостям з поведінковими девіаціями тощо.

Значення вивчення цієї проблеми очевидно: девіантна поведінка є соціальним і психологічним явищем, що значно відрізняється від визнаних норм і законів, а іноді пов'язана з певною антигромадською діяльністю. Різні форми прояву поведінкових відхилень демонструють злочинці, відлюдники, святі, генії і т.п.

Сучасне суспільство породжує кризові явища, які негативно впливають на поведінку людини. Зниження етичних, моральних критеріїв в індивідів призводить до спотворення самооцінки, критичного ставлення до власної поведінки, що згодом спричиняє стан соціальної дезадаптації особистості, і в окремих випадках, повну її ізоляцію. Як наслідок, нестабільні соціальні процеси стають підґрунтям для проявів девіантної та делінквентної поведінки, в основі яких закладені порушення соціальної адаптації, десоціалізація особистості. Так згідно статистичних даних серед засуджених є багато чоловіків, схильних до девіантної поведінки. Поширеність девіацій серед засуджених визначають особливостями їх характеру. Наприклад, грубість, різкість прямо пов'язані зі схильністю до самоушкоджуючої та саморуйнівної поведінки.

Представники когнітивного напрямку психології (А. Бек, Г. Келлі та ін.), основою девіантної поведінки зазначають неадекватні мислиневі схеми, особистісні конструкти, що спричиняють неадекватне сприймання й інтерпретацію інформації і, відповідно, неадекватні почуття та дії. Згідно поглядів А. Елліса, у такої особистості формуються ірраціональні настановлення, зокрема настановлення повинності (впевненості особистості в існуванні універсальних принципів, що мають бути реалізовані, незважаючи ні на що), катастрофічні настановлення (оцінка будь-яких подій життя, як жахливих, катастрофічних), оцінні настановлення (окремі аспекти інших людей та їх поведінки отожднюються з їхньою особистістю загалом) та ін.

Щодо проявів девіантної поведінки особистості, фахівці зазначають тендерні особливості. Так, можна констатувати певну своєрідність прояву агресії залежно від статі: чоловіки частіше демонструють вищі рівні прямої та фізичної агресії, тоді як жінки - непрямой і вербальної. Чоловіки значно гірше, ніж жінки, емоційно переносять тривалий період обмеження рухів, що дозволяє стверджувати: на девіантний стиль поведінки чоловіка впливає можливість у повному максимальному обсязі вчиняти дії. Обмеження цих можливостей здатне призводити до характерологічних і патохарактерологічних реакцій і становленню девіації особистості (наприклад, агресії).

Таким чином, під девіантною поведінкою можна розуміти вчинок, дії людини, соціальне явище, що не відповідають офіційно встановленим чи фактично сформованим у даному суспільстві нормам (стандартам, шаблонам);

Психологічна корекція девіантної поведінки передбачає психологічне втручання в особистісний простір для стимулювання позитивних змін, послаблення або усунення тих форм поведінки особистості, що перешкоджають її соціальній адаптації.

Психологічне супроводження екстремальних видів правоохоронної діяльності

Шелег Л.С., здобувач кафедри юридичної психології НАВС

На рівні теоретичного обґрунтування процедури психологічного супроводження ми можемо стверджувати, що вона передбачає реалізацію двох невід'ємних та взаємопов'язаних етапів: психодіагностичного та корекційного. На діагностичному етапі здійснюється: 1) визначення загальних особистіших особливостей працівників ОВС, рівня їх стресостійкості та здатності до дій в